

NĂM THỨ BA.— số 131

JEUDI 4 SEPTEMBRE 1919

LE COURRIER DE L'OUEST

ÉDITION EN QUOC NGỮ

AN HÀ NHƯ'T BẢO

報日河安

MỖI TUẦN ĐĂNG BÁO NGÀY THỨ NĂM

Direction—Rédaction—Administration—Boulevard Delanoue, CANTHO

TÔNG LY: TRẦN-DẮC-NGHĨA

Chủ Bút: PHẠM-KỶ-XƯƠNG

BẢN NHƯ'T TRÌNH

TRONG CỎI ĐÔNG-DƯƠNG

BỔN CHỮ LANGSA

BỔN CHỮ QUỐC NGỮ

TRỌN NĂM..... 3\$00
SÁU THÁNG..... 2 00

TRỌN NĂM..... 5 \$ 00

SÁU THÁNG..... 3, 00

BÁN LẺ MỖI SỐ..... 0, 15

BỔN QUỐC-NGỮ VÀ LANGSA

TRỌN NĂM..... 7\$00

SÁU THÁNG..... 4, 50

Vị nào muốn rao báo về việc mua bán hay là mua nhựt trình xin viết thư cho M. Trần-dắc-Nghĩa mà thương nghị.

Mua nhựt trình thì kể từ đầu tháng hay là giữa tháng và xin phải trả tiền trước.

Cantho.— Imp. de l'Ouest

VIN DE CHINE DIT ALCOOL MÉDICAMENTEUX

RƯỢU THUỐC RẤT THẦN HIỆU

Bổn Dược Phòng kính cho chư Quý khách ở xa, gần hay rằng: Nhà-nước cho phép Bổn hiệu ngâm Rượu Thuốc tại Tiệm và đăng thông hành Lục-thứ; nên bổn hiệu ấn hành ít thứ Rượu thuốc cho chư Quý vị xem, đăng mua mà uống thử coi cho biết hay dở thế nào. Những Rượu thuốc của Bổn hiệu ngâm, kể ra sau này: Và có một thứ Thuốc ho thiệt là hay lắm, hiệu là: TRUNG-HUỆ CHI KHÁI THỦY, bất kỳ ho lâu mau, hề uống vô nội trong 24 giờ thì thấy bớt liền;

Gia mỗi ve 0\$30, mỗi lố 12 ve 3\$00; Như chư Quý Ông muốn mua gởi thơ cho Bổn hiệu thì bổn hiệu sẵn lòng gởi thuốc lại lập tức.

TRANG CÂN PHONG THAP TƯỞU

Rượu thuốc này, lựa ròng những thuốc thượng hạng mà chế ra. Các Y-sĩ bên Trung-quốc đã có thí nghiệm rồi, đều chứng chắc rằng: rượu thuốc này, phép tẩm chế rất tinh, dùng nó mà trừ bệnh phong-thấp, bệnh nhứt trong gân cốt và lại làm cho máu chạy đều, thiệt là một thứ rượu thuốc rất nên thần hiệu.

Nó trị bệnh như: đau phong, tay chân phù thũng, da thịt sưng nhức, đau lưng mỗi gối, tê tay tê chân, đau nhức trong gân cốt, các chứng thũng độc đi đứng chẳng an, đau uỷa thân mình, (kêu là bán thân bất toại).

Thì dùng, hoặc uống hoặc thoa cũng đều hiệu nghiệm cả thấy, chẳng những là trừ bệnh mà thôi, lại còn làm cho ăn mau tiêu, máu chạy đều, sanh tinh huyết.

Uống thuốc rượu này rồi thì tinh thần khỏe hẳn hơn lúc trước trăm phần người có bệnh uống thì trừ bệnh, người không bệnh uống thường thì mạnh giỏi luôn luôn, cả đời khỏi lo bệnh hoạn.

CƯỜNG CHƯỜNG BỔ HUYẾT TƯỞU

Là một thứ Bí-Truyền-Lương-Phương, chọn rất ròng những thuốc tốt thượng hạng, quý trọng vô cùng, lại có gia thêm Nước-Sắc, hiệp lại mà chế ra thứ rượu thuốc này. Các Y-sĩ bên Trung-quốc, đã thí nghiệm và chứng chắc rằng: Thứ rượu thuốc này là một thứ hay sanh tinh bổ huyết và thêm sức mạnh cho con người.

Sắc dục quá độ, nhức đầu chóng mặt, thân hư đi tinh, Dương-Vật-Rất-Cũ đau lưng mỗi gối, khí huyết hao kém, tứ chi mỗi mệt, dờn bà dờn g kinh không đúng, bạch đới xích-dái dờn bà sanh đẻ yếu đuối da mặt mét mét vàng.

Chẳng luận dờn ông dờn bà, các chứng bệnh thuộc về bệnh hư bệnh tổn thấy đều dùng được. Uống nó thì nó hay sanh tinh thêm huyết, khỏe khoắn tinh thần những người không con uống thường chắc sẽ có con, lại còn hay trừ những vật thực ăn không tiêu, tích trứ trong bao-lủ. Hễ uống rượu thuốc này thì đau bệnh chỉ nó trừ cũng nói.

BÀ BO-VỆ SANH TƯỞU

Con người ở đời, phải cho biết cách vệ sanh thì trong nhưn khỏi mang tật, bệnh ít sanh. Còn như mạng sống của con người là bởi nhờ nơi khí huyết sung túc. Chớ như những người tinh thần hoãn hốt, chẳng biết thêm ăn, tứ chi rũ liệt, lỗ tai lùng bùng, con mắt mờ mịt, ấy là bởi huyết suy, khí kém, trái tim và trái cật đều hư.

Bổn dược phòng hằng da tâm chủ ý, tiếm Phương kia thể nọ hết sức mới chế ra đăng một thứ rượu thuốc Vệ-Sanh này, hề am hư thì bổ am, dương hư thì bổ dương, chẳng luận trẻ già, dờn ông dờn bà, người nào khí hư huyết bạc, thật hủy kém hao, hề uống rượu thuốc này thì đăng tráng tinh sanh huyết, chẳng những là đăng khí huyết sung túc mà thôi, lại còn tiêu trừ há bệnh.

Uống rượu thuốc này đăng thường thì đăng sống lâu, người không con uống hường chắc cũng có sanh con, thiệt là một thứ Vệ-sanh chi tánh được đó.

Phải uống cho thường thì mới thấy hiệu nghiệm là dường nào.

HO-CỐT-MỘC-QUA-TƯỞU

Rượu thuốc này chế ra bằng Hồ-cốt và Mộc-qua, bổn dược phòng chẳng nên công khó chế luyện kỹ càng, và chọn thứ thuốc thiệt tốt biệp lại mà làm ra thứ rượu thuốc này, ai có bệnh như sau đây, hề uống vào thì thấy hiệu nghiệm liền.

Hau trong xương, tứ chi rũ liệt, đi bước không vững, da vàng, chơn thũng khí hư huyết trệ, nhức đầu phong, các thương thứ tích, cốt khí tim la.

Nếu ai có các chứng bệnh kể trên đây thì nên dùng thứ rượu thuốc này mà uống hay là thoa thì hiệu nghiệm dị thường, thiệt là một thứ thuốc hay đệ nhất.

Bất kỳ dờn ông dờn bà, hề uống nó cho thường thì mau tiêu hóa vật thực, lại thêm khí lực bội gia, khỏi lo bệnh hoạn về sau mà lại đăng sống lâu thêm nữa.

THÔNG-TRỊ-MAO-KÊ-TƯỞU

RƯỢU THUỐC BÌM BỊP

Thứ rượu thuốc này, chuyên trị các chứng phong thấp, huột lược thơ cân, ấy là một thứ thuốc bí truyền tinh nghiệm đệ nhất.

Các chứng phong thấp, chẳng luận lâu năm hay là mới cũng đều trừ được, còn như đau lưng, nhức tay, mỗi chơn, đau trong xương, hay dục gân, hoặc bị té bị đánh mà sưng mình, hay là tay chùng bãi hoại. Các chứng ấy hề uống vào thì thấy hiệu nghiệm liền.

Phải tùy theo chứng bệnh mà dùng, chẳng nên uống cho quá độ.

Mấy thứ rượu thuốc này của bổn Dược-Phòng ngâm tại tiệm và mỗi khi ngâm thì có một ông Langsa đến nghiệm chất, chất, hiệu Trung-Huệ Dược-Phòng tại Cholon đường Paris số nhà 89, như chư quý khách ai muốn dùng thử thì xin hãy đến tại tiệm mà mua thuốc rượu này có nhãn đề hiệu Trung-Huệ Dược-Phòng thì chẳng lầm đồ giả mạo. Còn ai ở xa mà muốn dùng rượu thuốc này thì xin gởi thơ để chỗ ở cho ký lưỡng thì bổn Dược-Phòng sẽ gởi thuốc đi tức thì, xin quý khách thử qua sẽ biết.

TRUNG-HUỆ-DƯỢC-PHÒNG.

89 Rue de Paris Cholon.

Cac nhà Annam

Hãy nhớ khi mua thuốc mà uống cho đáng mạnh giới, thì hãy hỏi thăm mấy người lớn cũng là ông già bà cả, những kẻ ấy sẽ nói cho mà biết tiệm thuốc PHARMACIE NORMALE của ông H. DE MARI nhưt hạng bảo chế y sanh. tại đường CATINAT số 119 SAIGON, là có danh tiếng lắm, vì bán rộng những thuốc nhưt hạng, không hề làm gian dối bao giờ. Lại giá bán thì cũng ướ, không khi nào thấy người Annam tới mua mà bán đắt hơn người Tây đâu.

NHỮNG THUỐC THÂN HIỆU

Vin tonique du Dr H. DÉEM:

Thứ rượu này dùng mà bổ, những người ốm-o hay đau, rét, và nhưt là cho người dờn bà có thai dùng thì con mình sanh ra có da thịt và mạnh giới.

SOLUTION Dr DÉEM

Trừ bịnh nha phiến rất mau và không có phá đau

BÁN RỘNG THUỐC THƯỢNG HẠNG
và nhiều hiệu có danh tiếng đầu bạc hà **ESSENCE DE MENTHE DE MOLINIER**, tốt bực nhưt.

Chánh tiệm trừ thuốc hoàn PILULES PINK trị bịnh mất máu xanh xao, lại uống uó thì giữa dặng các chứng bịnh ho, lao tổn.

PHARMACIE NORMALE:

H. DE MARI, PHARMACIEN DE 1re CLASSE

Có bán các thứ thuốc đã kể tên trên đó, và có bán các thứ thuốc khác, cũng hiện nghiệm vậy.

HÀNG HẬU GIANG

vốn dặng 600.000f.

Hàng này của Lausa và Annam hàng vốn lập tại Cẩn-thơ. Có trữ đủ các thứ hàng hóa vật dụng. Nói tắt một đến là tại Saigon có món chi thì trong hàng này cũng có.

Bán sỉ và bán lẻ. Giá rẻ mà hàng tốt.

Cũng gửi hàng cho các xứ xa; ai mua món chi xin viết thư ngay cho Hàng, thì Hàng sẽ gửi hàng lập tức. Xin quý vị đến xem Hàng chơi thì rõ.

Có trữ bán:

Rượu rơm hiệu Stella

Làm rộng bằng nước mía.

Có bán lẻ, bán sỉ và cho lãnh về bán lại khỏi trả tiền trước.

TIỆM

Trương-văn-Hanh

Sadec

Có bán xe máy mới và đủ đồ phụ tùng xe máy và sửa xe. Lành thấp mướn đèn khí đá (carbure) theo cuộc quan, hôn, tan, tế, kỷ yên, Tân gia, hạ thọ, khăn đen bằng nhien tây và khăn bằng tốt thượng hạng, bán mới và bán lẻ vô ruột xe máy hiệu Michelin, giầy hàm-ét đủ cỡ dặng theo kiểu kim thời. Quý ông ở xa muốn mua đồ phụ tùng xe máy, thì gửi thư cho tôi. Tôi sẵn lòng ký lưỡng mà gửi contre-Remboursement nghĩa là đóng bạc nhà thơ mà lãnh đồ và tôi cho giá đồ phụ tùng in sẵn bằng chữ quốc-ngữ (Prix courant)

Trương-văn-Hanh.

Cẩn khái.

AN HÀ NHỰT BAO

MỖI TUẦN XUẤT BẢN NGÀY THỨ NĂM

MỤC LỤC

1.— Đáng mừng! Đáng khen!	6.— Nam-kỳ soái phủ
2.— Annam mua bán với Annam mới phải lẻ	7.— Hướng truyền
3.— Muốn tẩy-chay chệc, Annam phải mau mau lập tiệm cho nhiea	8.— Sa thái
4.— Việt phải nên làm	9.— Mấy ai được trọn lành
5.— Đồng bang ơi! phải tẩy-chay café cho đến cùng	10.— Đám làm chay
	11.— Thơ tin văn lai
	12.— Ai tin
	13.— Thi tập.
	14.— Nam-kỳ Thời sự giá bạc giá lúa.

Đáng mừng! Đáng khen!

Tại Cẩn-thơ, trong vài tuần nay, Đồng-bang ta đã khi sự tẩy chay mấy tiệm café của chệc, tuy là tẩy chay vậy, song cũng còn 1, 2 người Annam tánh lành bực chược ra vào tiệm chúng nó mà uống café.

Từ ngày 1er Septembre 1919, việc tẩy chay café chệc dặng kết quả, vì tôi trộm xem chẳng thấy một người Annam nào léo hánh đến tiệm café chúng nó nữa.

Đáng khen và đáng mừng cho người mình ngày nay đã năm dặng mỗi giây đoàn-thể, vậy xin hãy bền chí đồng lòng mà phấn tới hoài hoài đi.

Lúc này có 2 tiệm café Annam đã nổi lên bán tại Châu-thành Cẩn-thơ. Xiu Đồng-bang tưởng tình nời đồng đến đó giúp nhau, đừng thêm vào tiệm café của chệc nữa.

UN ANNAMITE PUR.

Annam mua bán với Annam mới phải lẻ

Từ ngày chệc thịnh không tăng giá café, Annam ta nhiều vị có dạ nhiệt thành ái quán ái chương, xướng ra cổ động

Đồng-bang ta đừng thêm dùng café của chệc nữa, để mình lập tiệm café mà buôn bán với nhau, trước là rửa hờn về sự chệc khi để thị nhục Đồng-bang ta, sau, tuy việc bán café là một việc nhỏ mọn, song cũng dứt bớt lại dặng một mối lợi cho quê hương ta. Khá, Annam ta thuở giờ cũng chẳng mấy cộng tình tương trợ, chuyển nấy lại dặng hiệp nhưt tâm đồng lầu lầu theo nhau mà tẩy chay café của chệc. Cuộc này sơ khởi tại Saigon ngày nay đã di truyền khắp các tỉnh ở xứ ta. Chệc thấy vậy càng ngậm hờn Đồng-bang ta hơn nữa gởi lời thị nhục quốc-dân ta nhiều đến thối thặng. Nghe dặng tiếng chằm-chít cay đắng của khách kiều cư phần nhiều Annam ta không đành bề quau tự thủ để cho bọn nó múa mỗ khua môi rằng đủ tài hay phép lạ mà áp chế Annam ta hoài.

Hiện nay trong các tỉnh xứ Nam-kỳ Đồng-bang ta nhiều vị học thức, vì quê-hương trái nhiệt tâm ra sức cổ động đồng bào gần lòng mà văn hồi quyền lợi của xứ ta lại.

Tại Cẩn-thơ lúc này, việc tẩy chay

hàng hóa chệch coi mỗi sớt sáng lăm, nhiều người đang sửa soạn lập tiệm bán hàng. Vải tiệm bán café và đồ điểm tâm đã có rồi tại Châu-thành, cho Annam ta dùng khỏi đến tiệm chệch nữa.

Hỡi Đồng-bang! ngày nay là ngày thanh ngộ rồi, giấy Đoàn-thẻ đã có mới ra rồi, chúng ta hãy nương nhau một ý năm chệch mỗi giấy Đoàn-thẻ phần phần đi tới hoàn cho bọn kiều cư biết mặt. Chúng ta hãy để lòng dưng thêm tới lui buôn bán cùng bọn nó nữa, vì bây giờ tiệm của người Annam ta bán đủ thập vật cho ta dùng. Đó, nhà hàng Hậu-Giang (Les galeries de l'Ouest) bán đủ món: bột, đường, trà, thuốc, dầu-lửa, hộp-quét, lãnh, nhiều, vải bô, dù, nón, giày, khăn vân vân.... Nói tóm: hệ món nào tiệm chệch bán thì tại nhà hàng Hậu-Giang cũng có bán vậy. Còn đồ điểm tâm và cho quới khách, hoặc tổng, làng, đi hầu việc quan lữ đường dùng bữa thì có tiệm năm-Nhứt, Cai-Lương, Ba-Quơn, Bảy-Thực đã lập thành rồi đó rất tiện cho Đồng-bang mình tới lui ăn uống ngơi nghỉ

Cũng trong ít ngày đây, tiệm Annam mình sẽ có thêm nữa; vì tôi có nghe nhiều vị điển-chủ và mấy thấy có tư bốn đang lo mở tiệm buôn bán lúc này cho đồng bang ta có thể mà tránh tiệm chệch đưng vân lai đó nữa.

Nếu Đồng-bang ta bền chí cộng biển đồng tình, người lớn khuyên kẻ nhỏ, người sang dắc kẻ hèn vừa giúp cùng nhau thì có lo chi cái quyền lợi không về tay đồng-bang ta năm.

Hỡi giờ tôi vẫn nói việc buôn bán tại Châu thành, còn trong các làng các xóm, chốn thôn quê lặn lội, xin đồng-bang: vị nào có tư bốn, thừa dịp may này, hãy xuất ra, rồi đến hàng Hậu-Giang tại Cần-thơ, bỏ hàng về bán, nhà hàng này món gì chẳng thiếu, giá tính nhẹ nhặn dễ bề mua si bán lẽ quá. Minh mua bán với mình đừng thêm mua của bọn nó nữa.

Còn về việc quá gian (đi tàu) chúng ta lúc này cũng nên chờ tàu chệch đi, vì ngã nào cũng có hàng tàu tây chạy hết.

Đầu tới trước tới sau 1 giờ nữa giờ cũng chẳng ích chi đó, vì tàu chệch thường hay chạy trước tàu tây mà dành hành khách. Nhiều khi bọn nó ham lợi chẳng kể sự rủi ro, tàu sức có một, tham chờ tới mười phải bị chiếm bị hại, sự đó thường thấy hoài hoài.

Nội xứ ta, dưng thủy đạo lúc này nã nào không có tàu tây chạy, xin các hảo gia phú hộ vị nào có tàu sảng cũng nên xin phép mà đưa hành khách trong lúc này cho đồng bang ta tiện bề tây-chạy việc đi tàu chúng nó luôn thể.

Xin Đồng-bang hãy chung sức đồng lòng cùng nhau mà làm một phen cho bọn Kiều-cư biết rằng Đồng-bang ta ngày nay đã mở mang trí thức, có đoàn thể, biết hiệp lực đồng tâm, biết thương mến nòi đồng, biết binh vực nhau, thì tự lặn chúng nó hết dăm khuai mỗi mùa nỏ mà khi dễ và ép trí đoạt lợi chúng ta như thuở giờ vậy nữa.

PHẠM-KY-XƯƠNG

Muốn tây-chạy chệch, Annam phải mau mau lập tiệm buôn bán cho nhiều mới đặng

Chệch thù Nhứt bôn đoạt Giao-Châu, thâu Thanh-Bảo, chiếm Sơn-Đông; thù tràng hồng, oán dầy bụng, song chệch không dám rút gươm mà tây bậu, vì binh cơ của chệch còn kém lắm, khó mà đương cự cùng Nhứt-Bôn là một nước tài lực trong cõi Á-Đông này. Binh lực chệch đã thua Nhứt-bôn, nhưng mà sự oán hận, chệch chẳng nguôi; mới đồng hè tây-chạy hàng hóa Nhứt-bôn mà rửa hờn. Ấy là

chệch sở ý có sảng giấy đoàn thể trong tay, và lại nước Trung-Huê của họ đủ vật dụng. Tiệm lớn có, tiệm nhỏ có, công-ty có, nhà-máy có đủ đồ dùng trong nước, nếu họ mà tiết giao đường thương mại cùng Nhứt-bôn tưởng chẳng hại gì cho họ, nên họ chẳng sợ.

Còn ta phiên chệch đến xứ ta, no cơm ấm áo kinh diu nhà cửa lại khi thị quốc dân ta là bọn ấu xung thiếu trí, tình đồ siêng lặn, nay ép ta phải mua lên giá món hàng này, mai buộc ta theo giá món hàng khác. Người nào là người Annam, da thịt Annam, máu huyết Annam nghe mấy đến trên đây là thương chệch cho đặng sao?

Giàu...giàu thiệt, giàu phải...giàu chệch rồi dờm thấy cái sự đoàn-thẻ của chệch mà muốn nên bắt chước đặng tây-chạy chệch cho đã giàu. Tây chạy chệch thì nói vậy, tôi tưởng chệch chưa hề nao-nur chi cả, vì khắp xứ Nam-kỳ ta từ thành thị chỉ thôn quê chỗ nào cũng đầy tiệm chệch mua bán, tiệm Annam thì rải rác 1,2 cái mà thôi. Vật dụng thì món đồ món thiếu, phần nhiều còn phải đến tiệm chệch mà mua. Thế thì sự tây-chạy chệch: tưởng khó mà thi hành là dường nào? Chớ chi Annam ta chưa có tiệm buôn bán nhiều, mà trong xứ hoặc là người bảo hộ ta hay là người nước nào (khác nước chệch) cũng có tiệm buôn bán vật dụng đồng như họ; nếu mình gần không buôn bán với họ thì có kẻ khác giao thiệp với mình trong cuộc thương mại, thì có lo gì mà tây-chạy họ không đặng. Cái này, mình dờ tay còn thiếu tay, dờ chơn còn hụt chơn, biểu làm sao cuộc tây-chạy cho mau thành tựu đặng?

Đồng bang ta muốn noi gương chệch tây-chạy hàng hóa Nhứt-bôn, mà tây-chạy lại với họ; vậy xin Đồng-bang ta những ông nào có tư bốn có dạ nhiệt thành hãy mau mau đồng tâm dục tiến

hùn hiệp lại với nhau mà lập tiệm buôn bán cho nhiều, bán đủ các món vật dụng, nơi mấy chợ châu thành, mấy chợ nhỏ, trong xóm, trong làng, phải có tiệm có quán của Annam mình buôn bán cho đồng, dẫu sự trong tình trong làng muốn dùng món gì cũng có mà bán mới là tiện, chừng ấy sự tây-chạy chệch mới gọi là kết quả đặng.

Như lúc này Đồng-bang ta tây-chạy café china, thì Đồng-bang ta phải lập tiệm café ra cho nhiều mà buôn bán mới đặng. Vậy thì:

Muốn tây-chạy china, Annam mình hãy mau mau hiệp vốn lập tiệm buôn bán cho nhiều đi. Mấy ông có tư bốn xin vì quốc dân, vì quyền lợi, rằng mà thi thử việc này cho chúng họ chong.

Cần-thơ—Vô-ngọc-An

Việc phải nên làm

Trong lúc này các quí báo quốc âm đều có động về việc Annam Tây-chạy các quán café của Khách trú tại tỉnh thành Saigòn và lục châu.

Bởi vậy chẳng phải một ý riêng tôi mà thôi. Tuộm chi cả thấy đồng ban ta, oội lục châu, hay được tin này lấy làm toại lòng, dặt chí, vô cùng được thấy người nhà ta ngày nay đã biết đồng tâm, nếm chút ít đoàn thể.

Chẳng nói ra cũng chẳng biết cái sự phách lối của ba chủ china, mặt tình cho chúng nó đánh mó khuai moi, rằng người Annam không làm chi cho được việc. Nếu chúng nó còn tưởng vậy thì lăm rồi, như Annam lúc nào kia; chớ người Annam trong lúc này đã mở mắt thấy xa, đi mau, lẹ bước cũng như chúng nó vậy, cho nên không lẽ chịu thua để chúng nó đè ẹp hoài, muốn sao được vậy.

Ấy vậy cuộc Tây-chay ngày nay, chẳng khác nào chúng ta mới tập bước lần đầu, đầu được việc cùng không chúng ta cũng nông trang cho vững bền mà bước tới, đến đâu hay đó. Lúc này đồng bang ở lục tỉnh đã noi gương này, đồng tâm tây-chay làm cho chúng nó rung động, dặng từ này sắp về sau chúng nó hết thừa thệ quen đường củ tường cho giặc chúng ta vào nẻo nào cũng được.

Tôi thường thấy nhứt bết, là ba chú chệch làm công, phách lối trên đời, hay khua môi, đánh mỏ, trí tưởng cho quốc dân chúng nó ngày nay đã mở mang hơn hết trên cả hoàng cầu, rồi binh khí tài bộ, như số ừc vạn, lại giàu có chời chớ, chớ nào có tưởng cho chúng nó u trệ hơn người, cho nên sự phách lối không chừa bỏ. Đó là những bọn tiểu công, dốt nát, quê mùa, nào được nghe xa, rộng thấy ma dòm đến sự tài bộ của chư quốc Văn-Minh cho nên mới gọi mình đúng bực tài bộ hơn người là vậy.

Bởi có ấy sự phách lối này cũng dấy nơi mấy tên chệch tiểu công mà ra trước hết, cho nên mỗi lúc có việc chi xảy đến thì chúng nó hay ó ré om sòm, thiệt lấy làm khó chịu quá. Còn như mấy chú chệch có ăn học chút ít, đã dòm thấy được xa mới biết ăn năng tự hỏi rằng "Trung-quốc" còn thua kém cái tài bộ hơn người, thì ít khua môi đánh mỏ.

Bởi vậy tôi hết lòng cầu chúc cho cuộc "TÂY CHAY KHÁCH TRƯ" ngày nay cho thành tựu đến cùng. Vậy bọn chúng nó hết khi bực Annam ta là Ấu-tri.

Lê-quang-Kiệt

Đồng bang ôi! phải "tây chay" café china cho đến cùng

Từ thượng tuần tháng Août tới nay, các nhà quý báo Saigon đều cổ động đồng bang ta "tây chay" café china coi mỗi kết quả; lần lần đây cũng khắp đến lục châu chớ chẳng không? Vậy thì lục châu đồng bang ta mau kết giây đoàn-thể bắt chước gương Saigon, mau mau lo tây chay luôn café chệch cho nó hết khi thị ta là AN-NAM QUẦY và ẤU-TRÍ?

Xét lại toàn cõi Nam-kỳ ta không biết bao nhiêu tiệm café china mà kể, phần nhiều đều là người Nam-kỳ ta hay đến tiệm café khách trú mà điểm tâm, bọn nó thấy việc buôn bán thành hành nhiều sao nó không biết mang ơn ta? lý nào nó lại khi thị ta là ẤU-TRÍ? TRIỆU TRÍ? Đồng bang nghĩ cho tốt lý mà coi!! nào huê lợi thổ sản của ta, bọn kiều cư nó thầu đoạt biết muôn ngàn triệu ừc nào mà kể rồi lại khi ta thiệt là rất tức đã rút hết máu thịt ta lại còn bị bặt ta nhiều đến như nhuất, vậy có đáng giận những loài vô đạo này không??? Vậy tôi xin kể sơ lược hai chữ (tây chay) của china ra sau này cho đồng bang tường lãm.

Cách chừng mười mấy năm nay bọn kiều cư ngụ tại nước Huê-kỳ đồng đảo, tánh nó ngang tàn xất xược làm cho người Huê-kỳ ghét chúng nó mà hiệp đáp chúng nó, nên chúng nó giận đá càn hòng không biết làm sao mà trả hận, như cùng lực tận, chúng nó toa rập nhau lấy chữ (tây chay) mà tây chay hàng hóa của Huê-kỳ mà rửa bợn, ấy là như cùng tác biến của bọn nó đã!!! Vậy nó kết liên đoàn thể với nhau lấy chữ tây chay làm mạnh mẽ.

Ấy là thuận theo ý nó, chớ không có đạo nào mà dạy nó chữ (tây chay) bao giờ!! Qua đến lần sau bọn nó bị người

Nhứt-Bôn buộc toàn nước Trung-Huê phải tuân theo 21 điều buộc của người Nhứt, sau bị lấy GIAO-CHAU và SƠN-ĐÔNG chúng nó không biết làm sao mà trả oán với người Nhứt-Bôn, chúng nó mới rủ nhau hiệp một ý kiến mà tây chay hàng hóa của người Nhứt-Bôn.

Xét lại như người Huê-kỳ giết nó, người Nhứt-Bôn ép chế nó thì nó oán nó "tây chay" cũng phải.

Từ ngày bọn Kiều cư nó "tây chay" đồ Huê-kỳ dặng rồi tới "tây chay" hàng hóa Nhứt-Bôn thì bọn nó đắc chí, nay hăm tây chay nước này, mai hăm tây chay nước khác, Người Âu Mỹ không ưa bọn nó chút nào, mà nó có biết gì đâu?

Chớ như Nam-kỳ ta đây, chúng nó vào nương ngụ, quyền lợi ta chúng nó đều đoạt thâu hết cả, không biết ơn ta còn vinh mặt vát mày khi thị ta không hơi nào mà kể cho hết sự kiêu căng của chúng nó.

Vậy ta cũng nên lấy hai chữ "tây chay" của nó, mà mình "tây chay" lại nó cho nó biết chừng, cho bọn nó biết ta là có đoàn thể. Như đồ của người Huê-kỳ và Nhứt-Bôn thì bọn Kiều cư nó "tây chay" dặng, đồ nó dám "tây chay" nó tuổ sản của ta chớ? Vì nó ở đậu xứ ta, ăn chực cơm ta nếu mà nó "tây chay" đồ thổ sản của ta thì bọn nó bạch nghệ ác mau mau quấy giở trở đầu vô Trung-Quốc. Bây giờ đây ta hãy thuận theo lòng người mà "tây chay" lại chệch lần 1 món nhỏ mọn đây là café cho kết quả sau sẽ tây chay món khác lần lần sẽ bước tới hoài. Nếu ta "tây chay" dặng thì bọn Kiều-cư ác sợ ta ngay, nếu nó có thù oán ta thể nào ta

quyết một lòng chớ sợ vì có thấy ta là nước Đại-Pháp bình vọt bảo bọc ta. Xét lại đồ thổ sản của ta như: Gạo, muối củi, nước mắm v.v.v., là đồ của ta rác, nếu chệch có "tây chay" đồ đó thì nó mau mau hui thùng xáng dăm cự với ta sao?

Đây tôi xin lỗi xướng ra xin với bạn đồng bang xứ Vinhlong xin noi theo gương Saigon kết đoàn thể lại mà tây chay luôn café china cho thuận theo thời thế, hiện nay tại Vinhlong đã có bốn năm quán café của Annam rồi, vậy đồng bang ta cũng nên trao lợi quyền cho Annam, ta, dặng chệch nó hết khi thị ta.

Vậy tôi xin mấy ông chủ quán café Annam tại Vinhlong và xin quý ông, quý thầy rằng giúp người đồng bang cho mau thành tựu xin noi gương Saigon xúm lại hùn hiệp nhau dặng mướn phố cho rộng rãi cho có chỗ ăn ngồi cho khách thương lui tới, tưởng lại tại Vinhlong mau mau lập ra chừng ba bốn tiệm café Annam thì đủ rồi; hề lập tiệm café xong rồi ta hèn nhau một tiếng "tây chay" café chệch thì Annam ta chắc phải bình nhau mà "tây chay" café chệch, chớ lập quán café tại chợ buôn bán rất bất tiện nhiều bề. Rốt đây tôi xin hết mấy anh xe kéo xin rằng bắt chước gương Saigon "tây chay" café chệch luôn dịp này cho chệch nó hết dăm khi thị đồng bang ta nữa.

Vậy cuộc "tây chay" café china Saigon đồn vọi, còn Vinhlong đây sao tọa thị điểm nhiên? Thấy mấy tiệm café của china Annam ngồi chật mà thêm phiền! sao chẳng sợ Kiều cư khi thị?

Cả tiếng kêu mấy ông đồng chí Vinhlong, xin hiệp đoàn thể hùn hiệp nhau lập tiệm café cho mau, dặng mà "tây chay" luôn café của chệch. Saigon đã kết thành rồi đó, Vinhlong xin bên chỉ chớ bỏ qua! Bớ bạn đồng chí!! Xin quý Ông! và quý Thầy! gần lấy, gần lấy.

Vinh-long

Tệ sĩ, Trần-quang-Minh

Nam-kỳ chánh-trị

Thăm nghĩ tôn-giáo ví như cây đuốc dễ soi đường đạo dừc cho nhơn-quần, nếu xứ nào mà dân sự không tra một tôn-giáo nào hết, thì càng thường ly loạn, luân lý bại hoại, phong tục tà đả, tánh tình hỗn độn. Còn Chánh-trị thì ví như hàng rào để cho xã-hội vững vững mà lần chơn tiến bộ, nếu hàng rào ấy mà thiếu một khúc nào, dân đến chỗ thiếu đó không có nơi nương dựa, thì tất nhiên phải đưng bước. Ấy vậy khắp năm châu trong nước nào cũng vậy, như người tri-thức, lãnh trách nhiệm trị nước hóa dân, thấy đến tận tâm từ nghĩ mà làm cho đường đạo dừc của dân thêm rộng thêm xinh dưng dân báo chánh ở tà và chuyên lo cải lương nên chánh-trị cho thích hiệp với trí dân dưng dân có thể nương dựa mà sanh tồn cho giản tiện.

Đại-Pháp quốc là một nước cảm được văn-minh mà rơi khắp hoàng-cầu, đến bảo hộ khai hóa xứ ta, buổi đầu dưng thấy dân ta tuy phần học thức háy còn lạc thục thua người xa lắm, song phần đạo dừc thì dân ta đã có một cái cốt rất cứng chắc, rất đẹp đẽ, nên chẳng cần lo di phong diệc tục cho dân ta, chỉ lo cải lương nên chánh-trị trong nước ta cho tận thiện tận mỹ dưng dân ta tiến bộ tiến bộ văn-minh mà thôi. Nhờ có Chánh-phủ Đại-Pháp chầu đũa, nên trong 60 năm đã qua rồi đây nhơn dân được an cư lạc nghiệp bực ngu hèn hết lo quan-trưởng hiếp đáp, quan-trưởng bắt có thể lộng quyền, nhà giàu thì được an hưởng tiền của mình làm ra, nhà nghèo thì bớt lo tận khổ bữa no bữa đói như thuở trước.

Đã vậy mà Chánh-phủ Đại-pháp lại còn lo mở man đường học vấn cho dân ta nữa; mà tại học vấn mở càng ngày càng thêm rộng, nên trí dân càng ngày

càng thêm cao, nay dưng lại thì bước tiến hóa của dân đã xa rồi, nên không sửa soạn nên Chánh-trị lại, thì sợ dân chọi với không có chỗ mà nương dựa, chắc sao cũng phải ngiên nã. Nếu muốn chỉ rõ cách Chánh-trị không thích hiệp với bước tiến hóa của dân là chỗ nào thì thiếu chỉ gương mà chỉ. Kìa, như sự tuyển cử hội đồng, là dưng thay mặt cho dân, mà để có một mình hương-chức làng được quyền bỏ thăm thì các bậc dân khác trong nước không vừa ý. Nọ, như hương chức làng chức trách rất nặng nề, mà đã không lương bổng, lại không có đủ quyền hành, dân ngày nay đã khôn rồi, nên hương chức không thể mà cai trị dân cho cứng cỏi như ngày trước được. Có nhiều chỗ dân ít chịu làm hương chức nên tuyển cử hương chức lấy làm khó vô cùng. Còn Cai-tổng với Chủ-quận quyền hành chẳng khác chi nhau, dưng ấy thì làm sao mà thi hành phận sự cho tiện.

Tình cảnh như thế ai cũng biết là sự bất lợi cho cuộc tiến hóa trong xứ. Quan Toàn-quyền ALBERT SARRAUT và quan Nguyên-soái MASPERO hai ngài cũng đều thấy rõ chỗ tệ ấy, bởi vậy quan Toàn-quyền về Mầu-quốc là tính lo xin với Chánh-phủ cũng Tuợng-hạ Nghị viện vui lòng chế sửa giùm nên cai-trị cho Đồng-Dương làm sao cho Chánh-phủ Đồng-Dương có đủ quyền mà định đặt dưng làm cho dân mau khôn nước mau thành, làm sao cho dân bốn-thổ có thể dự vào việc chánh trị dưng chúng trí hiệp lực với Chánh-phủ mà bảo chữa quyền lợi Pháp-Việt nơi xứ ấy và trừ hoạch phương châm mà làm cho cõi Đồng-Dương trở nên một nước Đại-Pháp thứ nhì nơi châu Đông-Á.

Hiện nay quan Nguyên-soái Nam-kỳ ngài cũng dưng toàn lo sửa soạn cuộc cai-trị trong tổng trong làng lại. Trong hạ tuần tháng Juillet mới qua rồi đây ngài có nhóm một hội phái-viên, thống

kể là tám nghị-viên, trong ấy có 5 quan Tham-biện hạng nhứt và 3 viên quan Annam dưng ngiên cứu coi phái thi thử thể nào cho cuộc chánh-trị được giản tiện. Có nghe rằng hội nhóm mấy lần đã ngiên cứu xong rồi hết và đã xin với Chánh-phủ cải cách như vậy: trong mỗi tỉnh thấy đều chia quận và mỗi quận thì đặt một viên quan Annam, hoặc Huyện, hoặc Phủ, hoặc Đốc-phủ sứ như cũ, song quan chủ quận phải sửa quyền hành lại, để làm như quan Giám-đốc lo kiểm-sát các việc Chánh-trị của tổng của làng, thấy việc chi trái phép thì chạy tờ cho quan Chủ-tỉnh hay mà định đại, chứ không được ra lệnh dạy việc chi hết. Trong phần cai-trị thì giám quyền định, song theo bên để hình thì quan Chủ-quận là người phụ tá của quan Biện-lý, có đủ quyền tra vấn giam cầm và lãnh tra xét các việc đại-hình tiểu hình, lại được phán đoán những việc kiện thưa tập tụng. Cai-tổng thì không cho hay tới việc bên Tòa án nữa, chỉ giao đủ quyền mà cai-trị mấy làng trong phần tổng mà thôi, phải coi lập và xét sổ công nhò, phải thi hành các lệnh của quan Chủ-tỉnh dạy, nói tóm một lời, là phải làm các phận sự của quan chủ-quận bây giờ đó. Nếu Chủ-quận lo việc để hình còn Cai-tổng thì lo việc chánh-trị, dưng đó đủ người rồi, thì phó-tổng chẳng còn phận sự chi nữa. Ấy vậy có lẽ Chánh-phủ chẳng cần cấp bằng Phó-tổng thêm làm gì Như tổng nào lớn thì chia hai ra cho Cai-tổng và Phó-tổng cai-trị.

Cách chọn Cai-tổng thì để cho làng và dân bỏ thăm tuyển cử. Cai-tổng được cử rồi thì làm một khóa 5 năm. Như trong hạng 5 năm ấy không ai kiện thưa làm việc cần mẫn thì quan chủ tỉnh sẽ xin Chánh-phủ cho làm thêm nữa. Cai-tổng nào làm được 3 khóa cộng là 15 năm thì được cấp bằng làm huyện hàm.

Cách cai-trị trong làng thì nghe đồn

rằng hội Phái-viên có xin cho mấy làng thuộc về tỉnh thành lập thành-phố (municipalité) có Đốc-ly thành-phố (maire) và có hội-dồng thành-phố (Conseil municipal) cai trị. Đốc-ly và hội đồng thì để cho dân bỏ thăm tuyển cử. Còn mấy làng không có chợ thì cách cai trị để y như cũ, song xin bớt số hương chức hội tế vì trong số ấy có nhiều chức không có phận sự chi cho lắm.

Cách sắp đặt việc cai-trị nói trên đây là lời của hội Phái-viên ngiên cứu rồi xin như vậy, chứ Chánh-phủ chưa nhứt định thể nào. Vậy bốn-báo chưa bình luận về cuộc cải cách này, xin để cho quan Nguyên-soái Nam-kỳ liệu định thể nào cho tiện bước đường tiến hóa của nhơn dân trong xứ. Vả quan Nguyên-soái MASPERO hành chánh tại xứ ta đã thăm niền, ngài rõ biết tánh tình của dân ta, ngài thông hiểu ý muốn của dân ta, ngài chán thấy dân ta tiến bộ là thể nào; chúng ta khá yên lòng để cho ngài liệu lượng mà điều dưng chúng ta vào nẻo văn-minh cho kịp dân tộc khác.

Q. D. D. P.

Hương-Truyền

CỰU HOÀNG-ĐẾ ĐỨC QUỐC LÀ
GUILLAUME II

sẽ bị xử tội tại Anh-Quốc

Ít ngày nữa đây, nhĩ thập liệt-cường đại hội đồng ký tên tờ dưng bắt Guillaume II là cựu Hoàng-Đế của Đức-Quốc đem đến thành Londres là Kinh Đô Anh quốc mà xử tội tàng bạo của ngài đã gây ra trận giặc ngiên trời long đất trong 4 năm rồi đây làm cho sanh linh uống từ máu chảy thành sông, xương chổng nên núi.

Đề coi cựu Hoàng-Đế GUILLAUME II ngài liệu như hà mà ứng đối kia?...!

ĐĂNG VÂN TỪ PARIS ĐẾN SAIGON | Mây ai được trọn lành

Nghe nói chẳng bao lâu đây, ông quan ba Phi-công Fonck sẽ ngồi máy bay bay từ PARIS là kinh-đô Pháp-quốc đến SAIGON ngài sẽ đem ông DROUTH FILS theo với ngài.

Nếu vậy:

Xưa nào ắt mấy tay giá vô ?.....

Nay rõ ràng hiếm mặt đảng vùn?.....

Sa Thái⁽¹⁾

Bạn đồng-bào ta ai mà có ghé mắt vào tờ báo, chắc phải kinh tâm, táng đờm cái tiếng «Tây-chày» của người Khách-trú.

Bạn china thì có tiếng «Tây-chày» dễ cỡ-dộng như tâm dân trong nước bình vực lợi quyền, 1 cách rất mạnh mẽ.

Còn thấy ta là Đại pháp, cũng có tiếng gọi là «Boycotter» còn mình đây xưa nay chưa có tiếng gì mà hô theo việc ấy. Nay tôi xin soạn 1 tiếng, kêu là:

«SA-THÁI»

Đặng để dành ngày sau mà dùng với chư-bang. Nếu Khách-trú, họ muốn «Tây chày» mình, thì mình cũng phải đồng tâm mà «Sa-thái» họ vậy.

Quý vị chủ bút, nhám coi cái tiếng «Sa thái» ấy, dễ đối với tiếng «Tây-chày» của Khách-trú dặng hay không?

Nếu dặng thì chư-vị đồng-bang, hãy ghi tiếng đó vào lòng; nếu không thì Quý-vị, hãy kiếm tiếng nào, đặt cho thiệt đúng, dặng để đối với tiếng «Tây-chày» của Khách-trú.

Mạt-si: Lê-Mai, siển luận.

(1) Sa-thái, nghĩa là: Bỏ ra, bài đi, không thêm kẻ đến, chẳng chịu dùng tới

Người sanh ra nơi Trảo Thế, từ bọc thương phẩm chỉ hạ lưn, ai ai cũng đến bươn chải trong cuộc sanh nhai, làm ra cho có bạc tiền, dặng hưởng sự thanh nhàn sung sướng cái thân nơi chốn Thế gian này. Nếu mộ sự an lạc tâm thân, thì phải ăn chơi cho phí chí. Vậy người đã sa đắm trong cuộc ăn chơi, nếm đủ mùi đời, thì có mấy ai tránh khỏi cuộc Tỉu đổ tường là cuộc «Tỉu sắc tài khí» Trong bốn đều này chẳng khác chi là bốn tấm vách thành cao lớn mình mông từ giảng bốn hướng Thế gian dẫn cho chạy tránh đảng nào, hễ là người phạm tục thì phải sa mề vào một ngã.

Nếu người nào được lánh khỏi trong bốn đều này, thì người ấy là bậc Thánh Thánh.

Bởi vậy chẳng mấy ai lại được trọn lành, chứ khá chê cười những kẻ đã sa vào lưới ấy.

Lời tục ví: «Cười người chớ khá cười lân, cười ta thảng trước, thảng sau cười mình» On voit la poussière dans l'œil des autres, mais on ne voit pas la paille dans le notre»

Than ôi! Như người đã làm bệnh hiểm nghèo, là bệnh kiêu căng, nếu muốn vạch lỗi người mà dèm siểm, thì trước phải xét lỗi mình coi được trọn lành, rồi sau cười người cũng chẳng muộn.

Hỡi ôi! Thấy vậy mà thêm buồn thêm hổ cho phận nam nhi, làm tật bệnh khi người, tài có một, muốn trở mặt cao sang đến mười. Sao chẳng thấy gương của các đứng quan to mà chừa bỏ thói xấu xa ấy.

Ấy vậy chẳng có tật gì xấu hơn là tật kiêu ngạo. Bởi vậy những kẻ đã nhiễm tật kiêu ngạo vào mình, thì chẳng khác nào người ấy đã nuốt vào bụng một huồn độc được.

Bớ ai ôi! Nếu có làm tật bệnh kiêu căng khá lo phương mà trừ khử, chớ để nhiễm lâu ngày. Đến sau ăn năng thì muộn.

Lê-quang-Kiệt tự Phùng-Xuân

Đám làm chay lớn

Tại chợ Cầu-kè

Thường năm đảo lệ ngày 28 tháng 7 Anam, tại chùa Ông Bồn chợ Cầu-kè thì có làm chay lớn, có tôn 6 anh Thào-Kê (dầu gia) Tổng-lý xem sóc sắp đặt, Ban-Trưởng và Tài-phú đều tận tâm vụ sự.

Chùa ông Bồn này của Khách-trú Triều châu lập ra thờ, kêu là Bửng-Thảo-Côn (Bồn-Đầu-Công) hiệu là Vạn-Niên-Phong cung. Có trở cốt Ông-Bồn, cốt Phật-Tổ hết thấy 5 cái, lớn nhỏ bằng trang cỡ cẳng, cườm tay, đến ngồi ghế để trong khánh thờ, bên tả có cốt Thần-Nông bài vị, bên hữu có bài vị Tiên-Triết Hậu Hiến thấy đều vọng Hương-án, Huệ-dăng, trà-quả, hai bên vách tường có lên bình Thanh-Long, Bạch-Hổ; còn ngoài sân cất rạp thiết lập Trai-Đàng, trong thì chưng dọn bàn ghế, lư, chấn, tòng tụi coi nguy nga nghiêm trang đẹp đẽ, có bong hình Tiều-Diện Hộ-Pháp, Nam-Tào, Bắc-Đẩu kho tàng vùn vùn.....

Có rước thủ-Toạ và chư tăng tế tự 2 bên bốn phố thấy đều thành tâm ăn chay cầu khẩn.

Khí sự từ 12 giờ trưa ngày 25 tháng 7 Anam đi thỉnh tro, Ban-Trưởng, Thào Kê và 2 vị thoản sư có khiên Kiệu, xô bấc cầu đi từ chùa Vạn-Niên-Phong lên Giồng Tà-Cáo tới chùa Ông-Bồn Tòa Bửng-Thảo-Côn (Đại-Bồn-Đầu-Công) hiệu là Minh-Đức-Cung. Chùa này của khách-trú Triều Châu lập ra kêu là Ông-Bồn cả, có trở cốt lớn hơn trái về sắp ngồi trên ghế để trong khánh thờ, còn hai bên thì cùng phụng cúng in như chùa Vạn-niên-Phong vậy.

Khi khiên kiệu tới nơi, thì Ban-Trưởng Thào kê xúm lại nổi nham đèn vái lạy, còn 2 vị thoản sư cử việc tăng kệ, một chấp lầu Thào-kê mới rinh cái lư hương đem để trong kiệu rồi hề nhau khiến đi.

« Có kẻ hỏi rằng: Chẳng biết Ông-Bồn không đi hay không, mà làm bướng như vậy há? Đáp: Sao lại không chịu đi, vì đã quen lệ rồi, hễ hữu thỉnh thì hữu lai mà! »

Kể đó mới khiến kiệu đi ngang qua bên đầu giồng Sốc-Hà, đến Miếu Ông Tà đứng thỉnh ngài luôn thể. Cái Miếu này gốc của người Cao-mang lập ra, cất bằng tre lợp lá, trong Miếu có lót vại, sắp 11 viên đá chai gọi là Nát-Ta (Ông Tà) đến sau mấy người Khách-trú thấy linh thỉnh, mới chung cùng cất lại bằng ngói có viết bài vị là Thạch-Thần mà thờ còn mấy hòn đá thì cũng sắp y trên bàn trước bài vị đó.

Lúc đến nơi, Ban-Trưởng, Thào-kê mới vô nổi nham đèn lên làm dâm miệng vái chi đó, còn hai vị thoản sư thì cử việc tụng kinh, trong giây phút Ông-Tà đi không nào biết, Thào-kê cứ theo lệ thường mới thỉnh cái lư nhau để trên kiệu, rồi hề nhau khiến rứt về chùa Ông-Bồn để trên bàn án đó. Đến 7 giờ tối, các Thầy chùa lo việc thỉnh kinh Tây-Phương, quyển Tam-Tạng, giả Tế-Thiên, Sa-Tăng, Bắc-Giải, đánh động nầy hang kia qua khỏi miệng chẳng tính hộ vệ Tam-Tạng cỡi con ngựa 12 cẳng, đi đến chùa phật Cao-mang kêu là Bồng-xà-Bện (Tây Phương tạm). Chùa này có lên cốt Phật lớn bằng cái lu ngồi giữa, còn phật nhỏ ngồi chung quanh bằng cái hũ cái ghè có trên vài mươi. Khi vô ngay trước mặt Phật đốt nham đèn vái lạy thỉnh kinh, xong rồi giục vô trở về chùa Ông-Bồn nghỉ ngơi mà chờ giờ kích cổ khởi chung.

Đến 12 giờ khuya mới nổi trống, chuông, túc tù và mà vào đám, khai phước phóng xá, chạy dặng kinh, cho tới sáng ngày 26 tháng 7 Anam, cũng chay cùng ngọc, có Ông-Bồn đập đồng lên kiểm soát phước dặng trong bốn phố việc quá khứ vị lai.

Người sát đồng này bận áo, quần, khăn, giày lạng đều là sắc đỏ hết, cầm gươm ngồi ghế đối diện với mấy cái ôi trong khánh thờ dựng tá khăn thông truyền, cắt lười về bùa, đập trái chông vô mình, còn 2 bên bốn phở thấy đều quí vái lạy cầu sự bình an thanh lợi, sát đồng cứ lên hoài ngày như đêm: lúc lên lúc ngli.

Qua ngày 27 tháng 7 Annam cúng ngo cúng chay, tối lại châu phê phát tiền chay kinh dâng, đến ngày 28 tháng 7 Annam nả mạng ra dâng, Huế-Thượng giảng kinh cho thiện nam tín nữ nghe, mà cái tà qui chánh, thấy thấy già trẻ bé lớn Minh, Ban, Nổn, Thổ, ai ai đều tựu tới rất đông, như hội Tân-vương chặc cứng như mền. Còn 2 bên bốn phở thì đem giò rế đến dâng đủ Trần-tu mỹ-vi sắp bày trước sân mà cúng thí. Khi cúng, thì Ông-Bổn nhập sát lên đi xem xét vật cúng, coi có tinh khiết hay là uế trước? món nào thanh thì để món uế thì bỏ, mỗi giò đều có cắm cờ xéo bằng giấy ngũ sắc, biên danh tánh của người đem cúng, xét xong rồi mới rải thẻ cho người ta giực.

Xong cuộc làm chay, trong hội có hát Triều-Châu luôn 3 ngày đêm cho thiện hạ xem chơi háo mánh.

Giang-hưng-Nhơn

Hòa-Thịnh (Cáo-kê)

Thơ tín vắn lại

Kính cùng chư quí nho An-Hà Nhựt-Báo, tôi thấy trong Nhựt-báo số 127, trương thứ tám bài « bất bình tất minh » có cô Mẫu-dơn làm bài thơ để thời « KHÔNG CHỐNG TRÔNG BÔNG LÔNG, » vắn thời « THĂNG ẮN MĂNG NHẪN RĂNG » trong trí tôi cặng nghĩ rằng: để ấy là chỉ ta lờ thời, hoặc là con gái đang xuân; không có chống mà lòng trông ước; chứ chẳng

phải chống đi hành dịch, hoặc là viên ngoại mà trông; nên tôi xin bỏ lại một bài; trên năm vắn KHÔNG CHỐNG TRÔNG BÔNG LÔNG dưới năm vắn: « THĂNG ẮN MĂNG NHẪN RĂNG, » cho ông Hòa-thượng Minh-Chánh và cô Mẫu-Dơn xem thử, như câu nào không vừa ý xin bỏ bớt lại cho tôi, như mở mang giùm cái tâm trí-đặng tôi học đòi thêm, và tôi xin cô Mẫu-Dơn họa lại một bài cũng mười vắn như vậy đặng tôi bắt chước.

Không lẽ ông tơ làng xích tằng.

Biệu mai dọc đến biển năm ăn;

Chống con vắn về thân côi quạnh.

Cắm sắc then thưởng kẻ trẻ măng;

Trông vọi cầu ô mong đặng bước,

Linh đình thuyền bá nghĩ cặng nhần;

Bông đào thờ thờ không ong bướm.

Lòng tơ đòi màu khó hờ răng.

Cải-tân-Thượng, (ngụ Cánh-thơ)

Nguyễn-hữu-Thọ (tự bộ)

Cambodge, le 22 Août 1919

ÔNG CHỦ BÚT

“An-Hà Nhựt-Báo” CANTHO

Kính vài hàng thăm ông đặng mạnh, sau sáng dịp may mắn, về sự thắng trận của Mẫu-quốc, nên chúng tôi, vì đồng-bang vì nòi giống, vì mánh chung, cam lởi cùng ông xin ấn hành bài này vào nhựt báo ông cho thấu đến tai Chánh-phủ, thì chúng tôi chẳng những vui mánh mà lại cam gọi ân đức vì tay Phiêu-mẫu.

Từ ngày diễn tin bán tin rằng: Đức-quốc xin miễn chiến đặng lo cuộc hòa-bình hơn bề, ấy là thế Đức đã suy vì nên toàn bề xếp giáp cuốn cờ mà qui hàng Đại-pháp, từ đó nào là các báo Tây, Nam, trong cõi Đông-Dương này, song phần nhiều là các hiệu Quốc-âm ta, rất lo lán cho nòi Hồng-lạc, xin cùng Chánh-phủ đều kia lễ nọ cho chúng dân, muôn việc đều được toại lòng Annam

lắc cả, như rửa mới gọi: cũng bình chánh trực, đáng kính đáng phục, đáng phụng làm thầy, ngàn thuở chúc Pháp-Nam một nền khải khí. Đến kia lễ nọ, đều phở trương cùng Chánh-phủ, duy có sự vui lòng bá tánh hơn hết là: “ĐẠI ẮN XA” (Amnistie générale) cho phạm nhơn chưa thấy báo chương cổ động. Chúng tôi nôi lòng trông đợi, nên mới vô lễ thổ lộ đôi lời, vẫn xưa đến nay nước nào cũng thế, nhứt là mới lên ngôi vương-đế, hai là khi thắng trận khải hoàn, đều thấy:

1. MIỀNG-XAU, THA THUẾ CHO THÙ DÂN.

2. ĐẠI ẮN XA CHO PHẢN TỘI TỘI

Ngày nay là ngày Đại-pháp, là mẹ người ta, đã dẹp an cuộc khải, sự mánh biết lấy chi cân, vì bốn năm ngoài, cuộc khải lửa làm cho lòng trời lở đất, nào là kẻ ở chốn phiên ba cùng người nơi vắng giả Annam ta, đến một lòng theo mẹ nuôi “Đại pháp”, mang sao đội nguyệt, trái cật, phơ gan, dặng diệt trừ Đức-lặc; nghĩ đến cũng cam hơn cho lũ gây loạn gớm giết.

Nay mà mẹ được vui mánh, lễ nào để cho con phiến dạ, chí u nước nào thì chẳng rõ, chứ như Đại-pháp là một nước cực điểm văn minh, trên Hoàng, cầu đều nội tiếng, chẳng hề để cho lòng dân phiên trách, vì từ hòa-bình mới kỷ, nên phần nhiều trong ngày giờ phải lo sửa sang bờ cõi, chưa nói đến sự “Đại Ắn Xa này”, chứ có lẽ đâu lại chịu tiếng: “Hết nôi nôi việc chằng ru”. Vậy xin các báo chương nên thừa dịp chúng tôi nhắc mà tỏ cùng Chánh-phủ, xin tha cả tù tội trong Đông-dương và hủy hết tờ tập nả cho những người phạm tội mà chưa bắt đặng: duy có tù về tội phản nghịch, làm rối nước nhà, cùng phạm về tội nhơn mạng sát nhơn, chẳng đặng tha bổng, song cũng xin lấy lòng quân đại dâm án cho chúng nó nhờ.

Sự tha và hủy tờ tập nả ấy, kể từ

ngày kỷ từ hòa-bình trở lại. còn từ ngày đó về sau, phạm nhơn chẳng đặng chung hưởng trong khoản đại Ắn Xa của Mẫu-quốc. Chánh-phủ cũng rõ rằng: tuy các phạm nhơn đó chẳng đặng xông tên lược đạn mà đến rợ nước mặc dầu chờ kỷ trung tắc cả đến đêm nguyện, ngày cầu, cho Mẫu-quốc nian thắng trận, ngỏ hầu nhờ ân đức mà tránh khỏi nhơn ngục hình, thấy cha, gặp mẹ, gần vợ, kẻ con, mà nhứt là đặng chia vui cùng “Nòi-giống” phần bồi thắp trận. Lời của chúng tôi luận đây, chắc toàn cả Đông-Dương, từ tuổi xanh đến mây bạc, đều hiệp ý và trông ơn Chánh-phủ chẳng cùng. Nên Chánh-phủ không lòng phò đến dân Annam ta, thì chúng tôi cũng nguyện trăm năm, kết cỏ ngậm vành, mà lại những tướng sĩ phơ xương nơi chiến địa, gởi thối tại thủy triều, cũng ngậm cười nơi chín suối mà thấy “Giống-nòi” được Chánh-phủ ban ơn rất trọng.

Cầu chúc

Pháp-quốc bảo hộ miêng miêng.

Signés: Les Annamites résidant

au Cambodge,

Cầu chúc:

Đông-dương báo ngli.

Ai tín

Bồn quán mới hay đặng tin buồn rằng: M. Đẩu là chủ-sự nhà ngành của hàng « Hậu-giang Dương Hàng » tại Sóc-trăng làm bình chẳng mấy ngày, chẳng may mạng cặng vắn vỏi, nên đã từ trần ngày 28 Août 1919.

Bồn quán kính tỏ đôi lời thương tiếc xin phân ưu cùng hữu quyến của M. Đẩu và chúc cho vong linh M. Đẩu đặng bổng đào tiên diêu, vắn hương khói lạc.

An-Hà Nhựt-báo buy luy kính điều

Lời rao cần kiếm

Kính cùng chư khán quan và Phụ-diễn đăng rờ: Những bài chi các ngài muốn giúp ích giúp vui mà ân hành vào An-Hà nhật-báo xin gởi cho M. Phạm-kỳ-Xương Chủ-bút hay là M. Trần-đắc-Nghĩa Tổng-lý cũng đăng.

Còn về sự mua nhật-trình, sách vở, tuồng, truyện, giấy, mực, đăng các lời rao, vãn...vãn... Nói tóm I đều là việc chi có nói về tiền bạc, mandat, lettre recommandée, xin các ngài gởi ngay cho M. Trần-đắc-Nghĩa Tổng-lý và chủ sự Ân-quán An-Hà mà thôi,

Xin các ngài lưu ý.

Bổn-quán cần cáo.

Thi tập

CANG GIẢI RƯỢU HOA THƠ

Khuyến bạn đừng tham rượu với hoa
Hễ tham hoa rượu ắt quên nhà
Cho hay rượu đắm lòng hoa động
Vây biết hoa mê tánh rượu tà
Vui rượu chơi hoa hừ lúc trẻ
Chơi hoa vui rượu hại khi già
Ôi thôi hoa rượu đường gương bện
Hoa rượu kia kia phải lánh xa,

Cánthơ: Giang-hưng-Nhượng (lục)

Bóng hồng liếc thấy nét xa,
Xuân lang, thu cúc, mạn mà cá hai.
Người đàn yêu diệu nét trông xa,
Lang cúc kia ai, khéo mạn mà!
Một vẻ nhìn xem chưa rõ mặt,
Đôi nhánh tươi tốt dễ say hoa,
Thắm yêu trộm dấu đã bao xiết,
Sắc đó, tài đây ước những là.
Ngân dạm có duyên may cũng gặp
Mối tình đan dít gờ sao ra.

Phong-Thanh — Băcliên.

Mille Lê-anh-Khôi (soạn)

CẨM HOA

(Ap thủ nhứt tự hoa)

Hoa đề bướm ong đậu hoạt hòa,
Hoa sao hoa khéo đua đầy hoa.
Hoa đưa lá gió tuồng khăn khích,
Hoa rước nhành chim thối nặng mà.
Hoa lượn dạn dây chạng hạ thữ,
Hoa đành bờ bản chịu thu ba.
Hoa tàng lối củ không ai ngó
Hoa dẫu ăn năng cũng đã già.

Băcliên — Phong-Thanh.

Lê-huê-Khôi (cảm tác)

Xin sửa lại

An-Hà Nhật-báo n° 130, khoản Thi tập có 3 bài thi «cái mõ» «gốc củ» và «Khuyến học nơi chỗ ký tên xin đọc lại GIANG-HUNG NHƯỢNG PHỤNG LUC.

3 bài thi đó vốn của ông Giang-hung-Long là linh nghiệm thân M. Giang-hung-Nhượng làm. Nay ông lão Giang-đại-Nhơn đã quá vãng rồi, nên M. Giang-hung-Nhượng lục những bài thi đó ra xin Bổn quán ấn hành để làm dấu tích.

Tinh Cantho

LOI RAO

Quan Chủ-tỉnh rao cho thiên hạ hay rằng trong lúc sửa cái cầu sặc Cái-vỏn xe hơi đưa bộ hành qua lại **Vinh-Long-Cantho** ghé tạm dờ ít bữa tại đầu cầu ấy. Vậy nên tàu chớ bộ hành tới chợ Cái-vỏn, rồi đó bộ hành đi bộ ra tới xe hơi cách chừng vài trăm thước lạng sa.

TÀU CANTHO CHẠY:

Buổi sớm mai: 8 giờ

Buổi chiều: 3 giờ

Cantho, le 28 Août 1919.

Signé: **Tholance**

Nam-kỳ thời sự

Giá bạc

Kho bạc nhà-nước..... 7 f 10

Đồng-Dương..... 7 20

Giá lúa

Từ 4\$80 cho đến 4\$90 một tạ, tùy theo thứ lúa.

CANTHO

MẬT BẠC

Này 25 Août 1919, Phó hương quán T.... ở làng.... đến hầu quan Biện-Lý có đem theo 9 đồng bạc (1 tấm giấy 5 đồng và 4 tấm 1 đồng) đựng trong giấy nịch để làm phí lộ. Lúc đi đường bị trời mưa, Phó hương quán T.... sợ ướt giấy nịch mà bạc phải ướt, nên lấy hết ra nhét vào cạnh trong cái nón nỉ đội trên đầu cho chắc ý. Đến giờ hầu quan Biện-Lý, Phó hương quán T.... phải mang cái nón nỉ ở ngoài bệ cửa (quên bạc để ở trong nón....thế khi lật đại....huỳnh....rồi quên chớ gì) Chừng xong việc ra, tỉnh....nhớ đến bạc, chạy lại lấy cái nón thăm coi.....ô hỡi mất ráo. Phó hương quán T....giận muốn vào thưa....song nghĩ lại chẳng biết ai lấy....Lấp vấp vài tiếng rồi bỏ mà về

THEO AI?? MÀ BỎ VỢ CON LẠI ĐÓ

Ngày 24 Août 1919, Cao-thị-X..... đến quan xin phép đi kiếm chồng là P....h....T..... giáo tập dạy tại trường C. V.... (Cánthơ). Nghe lại: Thấy giáo này tuy đã có vợ; song còn đeo đuổi chữ tình (chớ phải đeo đuổi chữ tình với vợ ở nhà, thì có đâu đến đời; ngặt đeo đuổi chữ tình với người ngoài mới sanh ra có tát) chừng vợ hay đang trời động hà dòng (ghen) là ó om sòm, trong thế P....H....T..... chịu không nổi....giận....tách mình lên đi QUYẾT KHÔNG CÓ LẠI, cho mặt sức kiếm.

CHỆC GIỮT CỦA CHỆC 17.000\$00.

Hồi năm 1915, 5 tên chệc hùn vốn với nhau lập tại Cánthơ 1 tiệm buôn bán thuốc hút rồi giao cho tên chệc Lưu-Liên ở đó thế mặt buôn bán. Ít lâu sau, ruid

trong số 5 tên chệc hùn vốn đó, chết hết 1 tên, song bốn tên kia cũng cứ việc buôn bán như thường mua thuốc chớ lại Cánthơ được 70.000\$00.

Ngày 31 Juillet 1919, chệc Lưu-Liên lấy của tiệm 16.701\$35 (trúc tới) rồi trốn mất; để lại nội thuốc còn trong tiệm chừng 300\$00 mà thôi. Sau mấy tên chệc kia hay đang tin Lưu-Liên trốn lên xứ Cao-mang rồi lập thế mà trốn khỏi xứ Đồng-Dương.

Vụ này sở tuồn thành còn đang kiểm bắt tên Chệc ăn cắp này..... Chinois voleur !!

CAU-KE

BỊ GIỮT KIẾN VÀNG

Ngày 21 Août 1919, tại chợ Cầu-kẻ đang làm chay, lúc 7 giờ tối, thị-Lành: gái 17 đương xuân đeo kiển vàng tốt đến. Lúc thị-Lành đang đứng chỗ đông người thỉnh linh bị giữt cây kiển vàng đi mất. Tri hô lên: ai nấy xúm nhau kiểm tên bợm mà bắt, song vô ích, vì đông người biết ai mà bắt...!

Rốt lại: thị-Lành khai rằng: thấy tên G....xỏ một tên thổ (Cao-mang) tới giữt cây kiển vàng rồi chạy trốn. Làng dạy bắt tên G.... rồi nạp cho quan Biện-Lý mà đòi lại.

VINH-LONG

THẬT CỎ KHEO LỰA NGÀY

Ngày 20 Août 1919 tại làng Long-Thanh (Vinh-long) nhà cô M....uôm họ cưới vợ cho con, tối lại chẳng rõ có chi 1 tên đầy-tớ trai liêu mình thật cỏi mà chết.

Sáng ra ngày 21 Août là ngày cưới mới hay tên đầy-tớ trong nhà làm ra có sự; mất gấp, chôn chưa kịp, nên đem thây nó giấu đở đó, cưới rồi sẽ hay.

Đến giờ thỉnh rước dâu về hiệp坎, 2 họ đang vầy vui, chuyện trò thủ tại, bỗng nghe nói có người trong nhà thật cỏi chết, thây còn giấu sau hè. Ai nấy đều chưng hửng, song rằng cho mang tiệp dâng trai mới khai với làng rằng: tên đầy-tớ vì đau lâu ngày nên phải chết.

Làng khản từ thì thấy dấu hăm nơi mặt và cổ, nghi cho là thật cỏi, bèn chạy phúc bẩm đến quan xin chôn.

BÁCLIÊU

MỘT GIẤC ĐAM ĐÂM
NGÀN NĂM BẤT BẬT

Ngày 20 Aout 1919, tại ấp Cây-gừa làng Phong-Thanh (Bácliêu) vợ của tên Hằng là thị-T... buổi trưa ăn giết, dè dặt tới xế còn nằm. Tên Hằng tưởng là vợ ngủ quên bèn vô kêu... ô hô! Thị T... đã tỉnh thở hỏi nào không biết, mà mình mấy lạnh tanh. Lật đặt báo làng đến khán nghiệm rồi chạy tờ xin phép chôn.

BÌNH KINH PHONG TẾ XUỐNG
NƯỚC THI PHẢI CHẾT

Ngày 19 Aout 1919, tại ấp Cây-gừa làng Phong-Thanh (Bácliêu) vợ của tên Đình-Sỏi là thị-X... sáng trong mình hay có chứng kinh-phong, lại bôi xuống vô đồng một mình mà cáu cá (lơ đĩnh không!) Thật rồi tới hồi kinh phong phát dậy làm cho thị-X... té ngửa dẫy lật úp chiếc xuống mình trảm dẫy nước (bết thớt).

Đình-Sỏi ở nhà trông 1 ngày 1 biệt nghi cho là... đi kiếm, thật quá: đến nơi thấy xuống úp trời dẫy, vợ sao vậy đó. Nhảy xuống mò vấp thấy đem về trình làng tới mai táng.

Nghe nói thị-X... có ghen gần ngày sanh, mới là tội nghiệp cho chứ, vì chết 1 thành 2.

Ấy cũng bởi tại anh chổng lơ đĩnh, đến đời vợ phải mang con... đang trách.

Việc nên làm!!

Rượu Rhum Stella làm tại Cantho, đặt rộng bằng nước mía, uống đã ngon mà giá lại rẻ.

Vậy Bồn-hiệu kính cùng chư quý vị rõ: Như vị nào muốn lãnh về bán dặng kiếm tiền huê hồng, xin viết thư cho Bồn-hiệu mà thương nghị.

Lãnh về bán khối trà tiên trước, bán dặng bao nhiêu thì trả tiền bấy nhiêu. Còn như vị nào lãnh rượu về mà bán chẳng dặng, thì gởi trả lại cho Bồn-hiệu cũng dặng vậy, miễn là về còn tốt thì thôi.

Société des Sucres et Rhums de Cantho
Kính Cáo

Vô văn học hiệu

Trường học của Ông Vô-văn-Thơm lập, gọi là "Vô-Văn, học Hiệu" đã khai từ hôm 4 Novembre 1918. Nay được 50 trò nam và nữ vào trường

Thấy giáo cần mẫn con nít học mau tân phát vô cùng.

Tiền học và ăn, ngủ phải đóng trước tin giá như vậy.

Học Ngoài (không ăn ngủ) ...4\$

Học và ăn buổi trưa,7

Học và ăn ba buổi, ngủ

tại trường 12

Như ai dùng giấy Quốc-trái mà đóng tiền trường cho con cháu học, thì Ông Đốc học trường Vô-văn cùng thâu, cứ mỗi phiều 100 francs thì kể là: 16\$

Bữa 3 Juillet bài trường tới 5 Aout thì tựu, còn kỳ bài trường Tết thì cứ rằm tháng chạp bài, qua rằm tháng giêng thì tựu bà con cô bác ai có dịp di Cantho ghé coi cách sắp đặt chỗ học, chỗ ăn, chỗ ngủ.

Ai có cần hỏi thăm điều gì, xin gởi thư cho Ông Vô-văn-Thơm, thì lập tức có thư trả lời

記善曾

TẶNG THIÊN KỶ

DIT

TẶNG-NHAI

Entrepreneur des travaux de construction
(Cantho-Ville)

Lãnh soát các công việc

— HỒ VÀ MỘC —

CẮT NHÀ—LÀM HẰNG RÀO—ĐÚC CỐNG BẰNG
ĐÁ TRỨNG—CIMENT—ĐÓNG CỬA LÁ SÁCH—CỬA
LÔNG HỒ—VĂN HOA TÂY.

Quyết làm ăn bền vững, tôi cứ lấy mực thành tính làm đầu.

Các việc tôi lãnh, thì tôi hết lòng lo lắng cho toàn vẹn, cho mau mánh, những thợ của tôi đều là thợ lựa, rút tay giỏi khéo không mà thôi. Xin trong chư quan tử, ai muốn mượn tôi làm việc chi thì khá viết thư cho tôi, hay là dời gót đến nhà tôi: CHÂU-THÀNH CÁNTHO ĐƯỜNG SAINTENOY (CẦU TÀU LỚN) NGANG CỬA QUAN TRẠNG-SU GALLOIS MONTBRUN MÀ THƯƠNG NGHỊ—Còn về việc tờ giấy chi chẳng hạn, nếu có dấu Hiệu tôi mà không có chữ tôi ký vào, xin chư ông khá lưu ý rằng đó là không phải của tôi thật, vậy nên tôi chẳng hề nhìn biết tới tờ giấy ấy bao giờ

TẶNG-NHAI

Cẩn-khải

Hậu thanh

Giao tiếp thương mại hội

CU LAO MÂY—CANTHO

Hội mua và bán lúa.

Định số vốn là mười ngàn tạ lúa (10000pls)

Hùn mỗi phần là 50 tạ, hoặc muốn

hùn bạc tính theo số lúa trên đây, vị nào muốn hùn mấy phần tùy ý.

Hội này có điều lệ, giấy tờ chắc chắn tính mánh mùa lúa chia lời.

Cúi xin quý vị sáng lòng hiệp vốn mà lo đều ích lợi chung và mở dặng thương cho bạn mình mau nhẹ bước.

Như muốn hỏi điều chi trong việc hội xin viết thư cho M. Nguyễn-văn-Từ chủ hội Thương-mại sẽ hồi âm lập tức.

Thương xã hội cần khải.

Một việc khá lắm

Có quan Giám Đốc Quesnel sáng lòng muốn bán hai sớ ruộng của ngài, ở tại Tháp mười (Mỹ-tho) sớ thứ nhất được 46 mẫu, ở dựa mé kinh, sớ thứ nhì được 246 mẫu, ở dựa mé kinh lớn kêu là kinh Tổng-đốc Lộc, kinh này xang mới vét lại lợu lăm, bề ngang chừng 40 thước nên tiện bề chở lúa ruộng lăm, và như muốn chở lúa thặng lên Chợ-lớn đi ngã sông Vài-co cũng dễ lắm.

Hai sớ ruộng ấy đều là đất thuộc tốt lắm, chẳng còn phải tốn công khai phá chi nữa hết; lại sáng trong đất có nước ba cái địa, cá rất đại lợi. Có một sớ đất khác kề cận với hai sớ ruộng nói trên đây, chừng 300 mẫu, nguyên là của hiệu Spedel đã bị nhà nước tịch thâu lại và có lẽ trong một ít lâu sẽ giao gia bán

Hai sớ ruộng của quan giám đốc Quesnel, huê lợi mỗi năm chừng 12 tới 15 ngàn gia.

Ai muốn mua hai sớ đất ấy xin gởi thư cho quan Giám đốc Quesnel tại Saigon, hay là gởi cho sớ Nhứt trình An-hà tại Cán-tho mà thương nghị và đến xem bản đồ thì hiểu rõ.

PHARMACIE SHANGHAI**TRÔNG RẪN THAY CON MẮT**Chủ nhơn **TRIỀU-CUONG**Một tiệm lớn ở tại đường Marins, số 188—**Cholon**Một tiệm mới ở tại đường Gallieni, số 3—**Saigon**

(Ngang nhà giấy xe lửa Saigon-Cholon gần chợ-Mới)

Bổn Dược Phòng có trữ bán nhiều thứ thuốc rất nên thần hiệu đều có dùng cái nhãn «Con Bướm Bướm» làm tín, chừ qui vị có mua thuốc của tiệm tôi, hãy nài cho được cái nhãn «Con Bướm Bướm» mới là thiệt thuốc của tiệm tôi, kéo làm thứ giả uống vào thêm hại

Bổn Dược Phòng có gửi thuốc tại nhà M. THÁI-KY-SON, ở đường Pellerin số 23-Saigon bán giùm giá của tiệm tôi, chừ qui vị ở trong Lục-Châu có cần dùng thuốc của tiệm tôi, xin viết thư cho hay sáng lòng gửi cách Contre remboursement. Còn tiền gửi về thần chủ phải chịu

SHANGHAI BỔ HUYẾT YẾN SƠ VÊ

(20) Thuốc bổ thần tinh thần hiệu

THẬN HOÀN

Theo đời Văn-minh nầy trong xã hội của Đông-bào ta từng có tiếng khen cho thuốc trị bệnh nhiều món đã hay, lại lịch trị vô cùng, và các Lương-y trong các nước cũng làm chứng chắc cho ta phương thuốc Tự Thận nầy là một phương quý lạ trong việc tráng dương nếu bệnh các chứng thuộc Thận rất nên đề đặt, theo thuốc nầy mà trị những là: Tâm, Thận bất giao sanh chứng chiêm bao Di-tĩnh, nếu để lâu ngày đường Ngạc quan hư xương móng hoại biến ra chứng Trệ-khí (đau giá) dùng thường thuốc nầy thì tráng hỏa cho mạnh môn âm nơi thận thì tức thì mạnh giới:

1.—Huyết khí suy nhược, tinh thần hao kém, ăn uống không đặng, giao cấu không nổi, mộng-mị di-tĩnh cùng là đờn bà lạnh nơi tử cung, đờn ông tinh huyết hư nhược nên mới chậm có con, dùng thuốc nầy công hiệu hơn hết, sức mới mạnh hơn tinh chắc của các loài cá, và âm thận thì hơn sức Lộc-uhung, thiệt là bổ thận hạng nhất trong hoàn cầu;

2.—Bàn hoàng thọ thấp, nhiệt sanh chứng lặn trẻ, ngũ lâm, mới thì dài gât, lâu thì bất, hoặc đờn điều, hay là bởi đau sang độc mà uống nhiều thứ thuốc hại độc làm cho phát ti-vị hao thận phủ; dùng đến thuốc nầy cũng năng hồi bổ chơn nươn tiêu trừ các chứng bệnh;

3.—Mỗi lưng mới gỏi, nhứt là xương cốt, đi đứng có đau không vững vàng, các chứng thuộc về cuộc chơi bởi quá độ khiến tinh thần bùng rùng, dùng thuốc nầy trở nên mạnh mẽ;

4.—Ti-vị hư khí huyết hao kém, hay

mệt hay mỗi đêm khuya, thường hay sông bến bởi tích trệ nhiều, ăn uống không tiêu, dùng đến thuốc nầy khai vị kiện ti châu thần an ổn;

5.—Đờn bà con gái đường kinh huyết hư huyết kinh vàng dợt nươn trê đông khối huyết sắc bầm, sanh chứng xích đái hạ, bạch đái hạ, đường kinh trời sục không chừng, khi ít khi nhiều nơi âm môn hư lạnh, dùng đến thuốc nầy rất hay vô cùng;

6.—Những người già cả, thận hư mang môn hỏa kém, hay đái đêm, xương cốt mỏi mệ, dùng đến thuốc nầy rất có tinh bồi thận, đầu già tuổi cao cũng mau có con thiệt là thuốc bổ thận rất nên công hiệu.

Nhu vị nào có mấy chứng đã kể như trên đây, thì mau dùng thuốc hoàn nầy trong một ngày sẽ thấy hiệu nghiệm chẳng sai, uống luôn cho đặng 3, 4 ngày các bệnh đều hết, mà lại mạnh mẽ hơn xưa thân thể tráng kiện, như mấy ông già, bà cả khí huyết dâm suy, tinh thần hao kém ăn uống chẳng đặng, bệnh hoạn liên niên, như uống thuốc nầy cho thường, thì ăn uống mau tiêu, da thịt mềm mại, thêm sức sống lâu, già trở nên trẻ, còn trẻ thêm sức mạnh, có con thiệt là một phương thuốc bổ huyết rất hay quý trong hoàn cầu.

Chừ qui vị có mua hãy nài cho đặng hiệu PHARMACIE SHANGHAI và coi nhãn «Con Bướm-Bướm» mới là thiệt thuốc của Bổn-Dược-Phòng kéo làm thứ giả mạo

Cách dùng: Tối trước khi đi ngủ uống một hoàn, uống với nước muối hay là nước trà, dùng luôn luôn đến khi trong mình cho thiệt mạnh.

THIỆT GIA:

Mỗi hộp hai hoàn 1\$00

HIỆU MÓI**Trần-Mạnh**Ở đường mé-sông, gần cầu lâu Khách-Trú—**Cantho**

Có bán đủ thứ: Rượu-tây, dó-hộp, thuốc hút (TABACS ET CIGARETTES) thuốc-tây (PRODUITS PHARMACEUTIQUES) dù, nón, khăn sách, truyện, thơ, tuồng, giấy, mực, và các thứ vật dụng theo thể-cách kim-thời, vân vân.....

Kính cụng **Lục-châu Quán-tử**

Tiệm tôi mới lập, bán đủ các thứ hàng hóa đã kể trên đây; chẳng những là ngon và tốt, lại còn giá rẻ hơn các nơi

Tôi có lãnh bán CONTRE REMBOURSEMENT cho những người ở xa (ngoại tỉnh, hay là xa cách châu thành) có cần dùng món chi, chẳng hạn, cứ việc viết thư cho tôi thì tôi liền gửi món ấy đến cho chừ-tôn lập tức. Nói tóm 1 đến là: chừ-tôn có cần dùng vật chi, ở tại Cantho có bán, thì tôi cũng có thể mà gửi ngay cho chừ-tôn đặng vậy.

Xin chừ-tôn Quý-khách, tương tình đồng-ban, ra ơn chiếu-cổ, giúp nhau, đặng mau tấn-hộ trong nẻo thương-trương, thì ơn ấy rất nên thâm cảm.

TRẦN-MẠNH kính cáo.**TIỆM BÁN BÁNH MÌ****HIỆU TÂN-PHƯỚC****Đường kinh lập—Cantho****NGUYỄN-NGỌC-NỮ****LÀ CHỦ TIỆM**

Kính lời cho quý ông, quý thầy rõ, tiệm tôi làm bánh mì rồng bột mì tây, mua tại hàng bán bột tốt có danh tại Saigon. Cách làm sạch sẽ, bánh thì để trong tủ kiếng có rộng nước kiếng lên

không dặng, ruồi bu không được lại; khỏi ai sờ tay dơ, ai muốn mua ở nào thì chỉ người trong tiệm lấy trao cho.

Xin có lòng chiếu cố giúp bang đồng bang trong cuộc thương mại.

NGUYỄN-NGỌC-NỮ**Cáo bạch**

Có bán cụng viết «PORTE-PLUMES À RÉSERVOIR» ngòi viết bằng vàng thiệt cao «PLUMES EN OR CONTRÔLE» không sét, không mòn. Có khẩu (AGRAF) mỗi đầu thì bút viết, còn đầu kia thì viết chì (PORTEMINE); có phụ thêm 1 hộp nhỏ đựng năm cụng chì để thay. Cây viết nầy nếu gìn giữ xài mười năm không hư.

Xin đừng tưởng rằng cây viết nầy giống theo cách viết năm cũ, một đồng của khách-trú bán đó.

Mua về, nếu

xài không đặng không xứng đáng với đồng tiền thì trả lại. Bổn hiệu sẽ trả tiền lại đủ.

Giá một cây là (có hộp, có compte-goutte) 4\$50. Mua nguyên lỗ về bán lại càng tính giá nhẹ hơn nhiều.

Trữ bán tại nhà in An-Hà **CANTHO**

HỒI DÔNG-BANG

Trong xứ ta có lẽ đặc
một thứ rượu ngon lắm
kêu là **Rhum Stella**
lắm rùng bằng nước mía.

Ta nên mua rượu này
mà uống, vậy mới là tỏ
ý bình vực cái môi lợi
trong xứ ta đó.

Rượu **Rhum Stella**
này giá đã rẻ mà uống lại
nên thuộc nữa.

Mua uống rồi mới biết.
SOCIÉTÉ
des
SUCRES ET RHUMS
Cantho (Cochinchine)

Muôn mua xin do nơi
HÃNG HẬU GIANG
DƯƠNG HÀNG

Cantho, Saigon,
Bacieu, Soc Trang
Vinhlong

Vậy mỗi khi càng ngày về tay đông-chương

*Lu et approuvé par la publication,
Cantho le 10/10/1919
L'Administration*